

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt tirsdag den 28. september 2021

Sag BS-35975/2020-HJR
(2. afdeling)

Anne Engdal Stig Christensen
(advokat Asger Bagge-Jørgensen)

mod

Aarhus Kommune
(advokat Sophus Bøgeskov Christensen)

Biintervenienter til støtte for Aarhus Kommune:
Kommunernes Landsforening
(advokat Sophus Bøgeskov Christensen)

og

Fagbevægelsens Hovedorganisation for FOA – Fag og Arbejde
(advokat Rune Asmussen)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Retten i Aarhus den 13. marts 2020 (BS-8427/2020-ARH) og af Vestre Landsrets 8. afdeling den 30. juni 2020 (BS-13970/2020-VLR).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Vibeke Rønne, Lene Pagter Kristensen, Jon Stokholm, Hanne Schmidt og Ole Hasselgaard.

Kæremålet har været mundtligt forhandlet.

Påstande

Kærende, ansvarshavende redaktør for TV 2 Anne Engdal Stig Christensen, har nedlagt påstand om, at Retten i Aarhus' kendelse af 13. marts 2020, som er stadfæstet ved Vestre Landsrets kendelse af 30. juni 2020, ophæves. Kærende har subsidiært nedlagt påstand om, at begæringen om forbud nægtes fremme, mere subsidiært at forbuddet ophæves delvis i et efter Højesterets skøn nærmere omfang, og mest subsidiært at begæringen om forbud efterkommes i et efter Højesterets skøn mindre omfang.

Indkærede, Aarhus Kommune, har påstået stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

For Højesteret er under den mundtlige forhandling vist tv-udsendelsen "Plejhjemmene bag facaden".

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

Byretten nedlagde ved kendelse af 13. marts 2020 forbud mod, at Anne Engdal Stig Christensen som ansvarshavende redaktør for TV 2 tilgængeliggjorde optagelser med skjult kamera af personer på plejehjemmet X plejehjem i Aarhus Kommune. Kendelsen blev stadfæstet af Vestre Landsret den 30. juni 2020.

Efter at nogle af optagelserne var sluppet ud og vist af et andet medie, hævdede kommunen en anlagt retssag om lovligheden af forbuddet, og forbuddet blev som følge heraf ophævet af byretten den 28. juli 2020. TV 2 sendte den 30. juli 2020 dokumentarprogrammet "Plejhjemmene bag facaden", hvori en række af optagelserne indgår.

Højesteret har i kendelse af 28. april 2021 (UfR 2021.2389) truffet særskilt afgørelse om, at ansvarshavende redaktør Anne Engdal Stig Christensen fortsat har fornøden retlig interesse i at få prøvet spørgsmålet om berettigelsen af det forbud, som blev nedlagt efter kommunens anmodning. Sagen angår herefter, om forbuddet var berettiget.

Forbuddets berettigelse

Forbuddet omfatter videregivelse af dele af billed- og lydoptagelser foretaget af TV 2 med skjult kamera i stuen og soveværelset i As bolig på plejehjemmet i ca. 16 døgn.

Efter straffelovens § 264 d er det strafbart uberettiget at videregive meddelelser og billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed.

Som anført af landsretten ligger det uden for rammerne af en værger og pårørendes beføjelser at give samtykke til videregivelse i en tv-udsendelse af optagelser, der angår en andens meget personlige forhold. Samtykke fra As værger og pårørende har derfor ikke i sig selv kunnet berettige TV 2 til at videregive dele af sådanne optagelser i en tv-udsendelse. Herefter og i øvrigt af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder Højesteret, at hverken A, hendes værger eller andre pårørende har givet noget gyldigt samtykke til videregivelse.

Det påhviler som ligeledes anført af landsretten Aarhus Kommune at yde pleje, omsorg og støtte til beboere på kommunens plejehjem og i den forbindelse så vidt muligt beskytte dem mod unødige krænkelser af deres privatliv. Højesteret tiltræder derfor, at Aarhus Kommune havde ret til at anmode om et forbud for at beskytte As interesser.

Som fastslået bl.a. i Højesterets kendelse af 12. april 2010 (UfR 2010.1859) er et forbud mod et nyhedsmedies offentliggørelse af optagelser et indgreb i ytrings- og informationsfriheden, som kun kan foretages, hvis tungtvejende grunde taler for det, jf. herved principperne bag grundlovens § 77 samt artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvorefter begrænsninger i ytringsfriheden kun kan ske i det omfang, de er "nødvendige i et demokratisk samfund" af hensyn til bl.a. beskyttelse af "andres gode navn og rygte eller rettigheder". I afvejningen af hensynet til ytringsfriheden over for andre hensyn, herunder hensynet til privatlivets fred, må det særligt indgå, at der ikke opstilles begrænsninger, som hindrer medierne i på rimelig måde at udfylde rollen som offentlighedens kontrol- og informationsorgan. Det forhold, at en offentliggørelse kan medføre en krænkelse, er derfor ikke tilstrækkeligt til, at et forbud kan nedlægges, medmindre krænkelsen er af en sådan grovhed, at hensynet til den krænkede overstiger hensynet til ytrings- og informationsfriheden.

I den foreliggende sag er optagelserne foranlediget af, at As pårørende henvendte sig til TV 2 med ønske om at få belyst kritisable forhold i forbindelse med plejen af hende. Optagelserne afdækker, at der forelå kritisable forhold, og har resulteret i en omfattende offentlig debat. Desuden har optagelserne givet anledning til politimæssig efterforskning med henblik på at klarlægge, om ansatte hos kommunen kan have begået strafbare forhold. Optagelserne omhandler dermed spørgsmål af særdeles væsentlig samfundsmæssig interesse med hensyn til behandlingen af demente borgere på plejehjem.

Heroverfor står imidlertid, at As identitet ikke er skjult i optagelserne, der viser hende i meget intime situationer i hendes bolig. Optagelserne viser hende bl.a. i en lift f.eks. under forsøg på afføring og i en række situationer, der angår hendes intimhygiejne med hensyn til f.eks. bleskift. Desuden indeholder optagel-

serne følsomme helbredsoplysninger. Højesteret finder herefter, at videregivelsen af optagelserne i tv-udsendelsen har udgjort grove krænkelse af As ret til privatliv, jf. herved også artikel 8 i Menneskerettighedskonventionen.

Uanset at der som her ikke foreligger et gyldigt samtykke, der i sig selv har kunnet berettiget videregivelsen, følger det af Højesterets dom af 24. maj 1989 (UfR 1989.726), at det i en samlet vurdering af, om en videregivelse er berettiget, kan indgå som et moment, at vedkommende selv eller pårørende har indvilget i videregivelsen. I den foreliggende sag finder Højesteret imidlertid, at de pågældende optagelser af A viser personlige og intime forhold af en sådan karakter, at det heroverfor ikke kan tillægges afgørende betydning, at de pårørende har indvilget i, at optagelserne skulle indgå i tv-udsendelsen. Selv hvis A måtte have udtrykt en eller anden form for indvilgelse med hensyn til, at optagelserne ville blive vist i en tv-udsendelse, kan dette efter oplysningerne om hendes mentale tilstand heller ikke tillægges betydning.

Højesteret finder desuden, at det må anses for at have været muligt for TV 2 at belyse kritisable forhold på plejehjem uden at bringe optagelser af A i meget intime situationer i en tv-udsendelse, hvor hendes identitet ikke var skjult.

På den baggrund tiltræder Højesteret efter en samlet afvejning, at hensynet til at afdække kritisable forhold på plejehjem ikke berettigede de nævnte grove krænkelse af As ret til privatliv, og at det efter straffelovens § 264 d var uberettiget at viderebringe optagelserne i tv-udsendelsen.

Højesteret tiltræder herefter, at der var grundlag for at nedlægge forbud, og stadfæster derfor landsrettens kendelse.

THI BESTEMMES:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal ansvarshavende redaktør Anne Engdal Stig Christensen betale 50.000 kr. til Aarhus Kommune. Det ikendte beløb skal betales inden 14 dage efter denne kendelses afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.